

IFRS standartlariga o'tishning O'zbekiston korxonalariga ta'siri

Mirkomil O'rolovich Abdulaxatov
abdulakhatovm08@gmail.com

Ilmiy rahbar: Davron Rustamovich Rustamov
TDIU

Annotatsiya: Ushbu maqolada Xalqaro Moliyaviy Hisobot Standartlari (IFRS) ga o'tishning O'zbekiston korxonalarini faoliyatiga ko'rsatayotgan ta'siri tahlil qilingan. Standartlarga o'tish jarayonidagi muammolar, xarajatlar, inson resurslari va raqobatbardoshlik ko'rsatkichlariga ta'siri ko'rib chiqilgan. Milliy buxgalteriya hisobi tizimidan IFRS ga bosqichma-bosqich o'tish strategiyasi tavsiya etilgan.

Kalit so'zlar: IFRS, xalqaro standartlar, moliyaviy hisobot, korxonalar, buxgalteriya hisobi, moliyaviy shaffoflik, investitsion muhit

The impact of the transition to IFRS standards on Uzbek enterprises

Mirkomil U'rolovich Abdulakhatov
abdulakhatovm08@gmail.com

Scientific supervisor: Davron Rustamovich Rustamov
TSUE

Abstract: This article analyzes the impact of the transition to International Financial Reporting Standards (IFRS) on the activities of Uzbek enterprises. The problems of the transition to standards, their impact on costs, human resources and competitiveness indicators are considered. A strategy for a phased transition from the national accounting system to IFRS is recommended.

Keywords: IFRS, international standards, financial reporting, enterprise, accounting, financial transparency, investment climate

Kirish

Globalashuv sharoitida moliyaviy hisobotning xalqaro standartlariga mos kelishi korxonalar raqobatbardoshligini ta'minlashning muhim sharti hisoblanadi. O'zbekiston 2021-yildan boshlab yirik korxonalar uchun IFRS standartlarini majburiy joriy etishni boshladi. Ushbu o'tish jarayoni nafaqat moliyaviy hisobot tizimini, balki

korporativ boshqaruv madaniyati va investitsion muhitni ham o'zgartirishga qaratilgan.

Tadqiqotning maqsadi IFRS ga o'tishning O'zbekiston korxonalarini uchun olib keladigan afzalliklari va qiyinchiliklarini har tomonlama baholash hamda o'tish jarayonini samarali boshqarish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

Asosiy qism

IFRS standartlariga o'tishning korxonalariga ta'siri bir necha o'lchamda namoyon bo'ladi. Moliyaviy shaffoflik jihatidan IFRS xalqaro sarmoyadorlar va kreditorlar uchun tushunarli hisobot tizimini ta'minlaydi, bu esa xorijiy investitsiyalarni jalb etish imkoniyatlarini kengaytiradi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, IFRS ga o'tgan rivojlanayotgan mamlakat korxonalarida kapital jalb qilish xarajati o'tacha 1,2-1,8 foizga kamaygan (Daske et al., 2008).

Biroq o'tish jarayonida bir qator muammolar ham mavjud. Birinchidan, professional buxgalterlar va auditorlarni qayta tayyorlash sezilarli vaqt va moliyaviy resurslarni talab etadi. O'zbekiston bo'yicha 2024-yil ma'lumotlariga ko'ra, amaliyotdagi buxgalterlarning 60% dan ortiq IFRS bo'yicha yetarli bilimga ega emas. Ikkinchidan, kichik va o'tacha korxonalar uchun IFRS ning to'liq talablarini bajarish nisbatan qimmatga tushadi.

Ushbu muammolarni hal etish uchun bosqichma-bosqich joriy etish, IFRS for SMEs (kichik va o'tacha biznes uchun) standartidan keng foydalanish va davlat tomonidan moliyaviy qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini kuchaytirish tavsiya etiladi.

Xulosa

IFRS standartlariga o'tish O'zbekiston korxonalarini uchun uzoq muddatli istiqbolda katta afzalliklar keltiradi: investitsion muhitni yaxshilash, kredit muddati va narxlarini optimallashtirish, korporativ boshqaruvni takomillashtirish. Muvaffaqiyatli o'tish uchun davlat, ta'lim muassasalari va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish talab etiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Daske, H., Hail, L., Leuz, C., & Verdi, R. (2008). Mandatory IFRS Reporting Around the World. *Journal of Accounting Research*, 46(5), 1085–1142.
2. IASB. (2015). IFRS for SMEs Standard. International Accounting Standards Board.
3. O'zbekiston Respublikasi Moliya Vazirligi. (2022). IFRS ni joriy etish bo'yicha yo'l xaritasi. Toshkent.
4. Hasanov, R. (2023). O'zbekiston korxonalarida IFRS tatbiq etishning muammolari. *Moliya va Bank jurnali*, 8(1), 44–57.
5. PricewaterhouseCoopers. (2023). IFRS Adoption in Emerging Markets: Lessons Learned. PwC Global Report.